

ТОМ ВОЛСЕВИК

аз-Комунист (МОЛОДОЙ БОЛЬШЕВИК)

VLKSM Okruzkomlən da Kudьmkarskəj VLKSM rajkomlən gazet

№ 79 (412)

Декавр 16 лун 1936 год

SSR Sojuz Sovettez Črezvьčajnəj VIII Sjezd Redakcionnəj Komissija Predsedateļlən jort I. V. STAĻINLƏN doklad

Jorttez! Redakcionnəj Komissija končitis ass'is ussə. Redakcionnəj Komissija v3 rezultātān sogmis Konstitucija okončateļnəj tekstlən proekt. Proekt šeiama Sjezd vьliš vьd členi. Sizkə Sjezd sьkət tədsa.

Kьz tьdalə proektis, Redakcionnəj Komissija keris vьdassə 43 veškə'təm. Ena veškə'təmmez kerəməš Konstitucija proekt 32 statjaezə, kədna pьrtisə nьə nija livo mədik izmeņņoez. Proektis ostaļnəj 114 statjaez kolčcisə veztəg.

43 veškə'təmiš pozis vь prizmajtnь mьmda nebud sussestvennəjjezən 6 livo 7 veškə'təm.

Kьeəməš enā veškə'təmmes? Ətkə, veškə'təm 8-ət statja lьnə. Konstitucija proektān statja formulirujtəm siz:

„Mu, kədiјə zaņimajtənь kolhozzez, zakreplajtə nь saјə sroktəm polzovannə, mədnəz-kə sunь, vek kezə.“

Vil formulirovka šetə statjalə to kьeəm tekst:

„Mu, kədə zaņimajtənь kolhozzez zakreplajtə nь saјə BEZPLATNƏJ da sroktəm polzovannə, mədnəz-kə sunь, vek kezə.“

Me dumajta etā veškə'təmiš vezərtana i oz nuzdajtčь razjašneņņoьn.

Mədik veškə'təm kasajtčə Konstitucija proekt 10 statjaes. Etija statjalən vaz formulirovka: „Grazdanalən ličnəj sovstvennoš aslanьs trudovəj doxoddez da sverezennəoz vьlə, olan kerku vьlə da podsovnəj gort xozajstvo vьlə, gort xozajstvo da ovixod predmettez vьlə, a siz-zə i ličnəj potreblenno da udovstvo predmettez vьlə—oxraņajtčə zakonən.“

Vil formulirovka 10-ət statjalə: „Grazdanalən ličnəj sovstvennoš pravə nь trudovəj doxoddez da sverezennəoz vьlə, olan kerku vьlə da podsovnəj gort xozajstvo vьlə, gort xozajstvo da ovixod predmettez vьlə, ličnəj potreblenno da udovstvo predmettez vьlə, siz-zə kьs grazdanalən ličnəj sovstvennoš nasle dovanno pravə—oxraņajtčə zakonən.“

Veškə'təmiš etā vezərtana i, me polagajta, todeļnəj razjašneņņoьn oz nuzdajtčь.

Kuiməz veškə'təm kasajtčə 35-ət statjaes. Vaz formulirovka etija statjalən:

„Nacionalnošttezlən Sovet sostavljajtčə deputattez's, kədnija vьdelajtčənь sojuznəj da avtonomnəj respublikaez Verxovnəj Sovettezən da avtonomnəj oblaštēziš uzališsez deputattez Sovettezən: 10 deputatən vьd sojuznəj respublikais, 5 deputatən vьd avtonomnəj respublikais da kьk deputatən vьd avtonomnəj oblaštis.“

Vil formulirovka etā statjalən:

„Nacionalnošttezlən Sovet bərijšə SSSR grazdanaən Sojuznəj da avtonomnəj respublikaezьn, avtonomnəj oblaštēzьn da nacionalnəj okruggezьn norma šərti: 25 deputatən vьd Sojuznəj respublikašan, 11 deputatən vьd avtonomnəj respublikašan, 5 deputatən vьd avtonomnəj oblaštēšan da ətik deputatən vьd nacionalnəj okrugšan.“

Siz-kə palataezlən ravenstvo, kьz nь kolčestvennəj sostav smьslьn siz-zə i nь demokratičeskəj obrazovannə smьslьn etā statjaen sovluđitəm vьdsən.

Ņolət veškə'təm kasajtčə 40-ət statjaes. Vaz formulirovka etija statjalən:

„Zakonnez, kədnija primitəmaš SSSR Verxovnəj Sovetən, publikujtčənь SSSR Verxovnəj Sovet Prezidiumis predsedateļ da šekretar podpisšezən.“

Statjalən Vil formulirovka:

„Zakonnez, kədnija primitəmaš SSSR Verxovnəj Sovetən publikujtčənь Sojuznəj respublikaez kьvəz vьlən SSSR Verxovnəj Sovet Prezidiumlən predsedateļ da šekretar podpisšezən.“

Popravka vezərtana i sija, me-šərti, razjašneņņoьn siz-zə oz nuzdajtčь.

Siz-kə, zakonnez pondasə publikujtčənь 11 kьv vьlən.

Vitət popravka kasajtčə 48-ət statjaes. Vaz formulirovka šərti predusmativajtčis Verxovnəj Sovet predsedateļlə űol zameštitel, vil formulirovka šərti predus-

mativajtčə 11 zameštitel—Sojuznəj respublikaez čislo šərti.

Kvatət veškə'təm kasajtčə 77-ət statjaes. Sija sulalə sьbn, sto ənna sussestvujussəj obsojuznəj narkomattezsa, predpolagajtčə obrazujtnь esə ətik vil narkomat, ovoronnəj promьslennəš narkomat. Etā veškə'təmiš siz-zə oz nuzdajtčь razjašneņņoьn.

Medvərn, šizimət veškə'təm. Sija kasajtčə 49 statjais „F“ podpunktəs.

Statjalən vaz formulirovka:

„SSSR Verxovnəj Sovet šəšsijaez kolasьn Prezidium objavlajtə vojna sostojannə, loas-kə SSSR vьlə vojennəj napadenno.“

Statjalən vil formulirovka:

„SSSR Verxovnəj Sovet šəšsijaez kolasьn Prezidium objavlajtə vojna sostojannə, loas-kə SSSR vьlə vojennəj napadenno, livo kovsas-kə tьrtnь agresšijašan, vzaimnəj ovorona jьliš mezdunarodnəj dogovornəj objazateltvoez“. (Burnəj aplodishmenttez).

Baitnь-kə ostaļnəj veškə'təmmes jьliš, to nija ožə imejtə sussestvennəj značənno, nьlən vьdsən xarakterьs redakcionnəj i, me polagajta, ožə nuzdajtčə todeļnəj razvəgьn.

Ovšəj vьvod: SSSR Konstitucija vьrabotkən da okončateļnəj otdeļkən všenarodnəj osvuzdenno vesspornəja vajis vьzt polza. (Dьr kьšsana ovacija jort Staļinlə, zalo pašta kolənь jort Staļin česə privetstviја vozglassez „Ura jort Staļinləl Ural“)

Pessəm da lišenņoez čulaləm tuj rezultātān prijatno da radostno imejtən assit Konstitucija, kəda vištalə mijan pvedaez ploddez jьliš. Prijatno da radostno tədnь, mьj ponda pessis mijan otiгьs i kьz nija vermisə loknь všemirno-istoričeskəj pvedaəz. Prijatno da radostno tədnь, sto virьs, kəda una kištəm mijan otiгьlən, veš ez əs, sto sija šetis assis rezultattez.

I. STAĻIN.

SOVETSKƏJ SOCIALISTIČESKƏJ RESPUBLIKAEZ LƏN SOJUZ SOVETTEZ ČREZVьČAJNƏJ VIII-ət SJEZDLƏN POSTANOVLEŅŅOEZ.

Sovetskəj Socialističeskəj Respublikaez Sojuzliš Konstitucija (Osnovnəj Zakon) utverđitəm jьliš.

Sovetskəj Socialističeskəj Respublikaez Sojuz Sovettez-lən Črezvьčajnəj VIII-ət Sjezd postanovljajtə:

Sovetskəj Socialističeskəj Respublikaez Sojuzliš Konstitucija proekt (Osnovnəj Zakon) sija redakcijaen, kəda predstavitama sjezd Redakcionnəj Komissijaen, utverđitnь.

Sjezdlən Prezidium.

Moskva, Kreml.

1936 god dekabr 5-ət lun.

SSSR Sojuz Verxovnəj Sovetə bərijəm jьliš

Sovetskəj Socialističeskəj Respublikaez Sojuz Sovettez-lən Črezvьčajnəj VIII-ət Sjezd POSTANOVLAJTƏ:

Poručitnь SSR Sojuz Centralnəj Ispolnitelnəj Komitetlə SSSR vil konstitucija osnova vьlən razrabotajtnь da utverđitnь bərijəmmez jьliš Polozenno, a siz-zə suvtənь SSR Sojuz Verxovnəj Sovet bərijən srokkez.

Sjezdlən Prezidium.

Moskva, Kreml.

1936 god dekabr 5-ət lun.

SOVETSKƏJ SOCIALISTIČESKƏJ RESPUBLIKAEZ SOJUZLIŠ VIL KONSTITUCIJA (OSNOVNƏJ ZAKON) PRIMITƏMSƏ OZNAMENUJTƏM JьLIŠ

Sovetskəj Socialističeskəj Respublikaez Sojuz Sovettez-lən Črezvьčajnəj VIII-ət Sjezd POSTANOVLAJTƏ:

Sovetskəj Socialističeskəj Respublikaez Sojuzliš Konstitucija primitəmsə oznamenujtəmə objavitnь Konstitucija primitan lun—dekabr 5-ət lun—všenarodnəj prazņikən.

Sjezdlən Prezidium.

Moskva, Kreml.

1936 god dekabr 5-ət lun.

KONSTITUCIJA (Osnovnēj Zakon)

Sovetskāj Socialistiķeskāj Respublikaez Sojuzlən

Glava I

Obsestvennēj ustrojstvo

Statja 1. Sovetskāj Socialistiķeskāj Respublikaezlən Sojuz em socialistiķeskāj gosudarstvo raboĉejzelən da kreššanalən.

Statja 2. SSSR-liš poliģiķeskāj osnova sostavljatēn uzališsez ĉeputattezlən Sovettez, kėdnija vėdmisė da vėnšalisė pomessikkezliš da kapitališeziš vlašĉap-kėm da proľetariat diktatura zavojutėm rezultātėn.

Statja 3. SSSR-ėn vėdėš vlašĉ pri-nadleziti gorodiš da derevniš uzališsez-lė, kėdnijė predstavljatēn uzališsez ĉeputattezlən Sovettez.

Statja 4. SSSR-liš ģkonomiķeskāj osnova sostavljatēn xozajstvolėn socialistiķeskāj šište ma da proizvodstvo orudijaez da sredstvaez vėlė socialistiķeskāj sobstvennošĉ, kėdnija utverdiģcisė kapitaliģiķeskāj xozajstvo šište ma likvidirujtėmšan, proizvodstvo orudijaez da sredstvaez vėlė ĉastnēj sobstvennošĉ otmeņitėmšan da mortėn mortėš ģksploatirujtėmsė uniģto-zitėmšan.

Statja 5. SSSR-ėn socialistiķeskāj sobstvennošĉ imejtė libo gosudarstvennēj sobstvennošĉ forma (všėnarodnēj dostojaņņo), libo kooperativno-kolhoznej sobstvennošĉ forma (torja kolhozzezlėn sobstvennošĉ, kooperativnēj objėdineņņoezlėn sobstvennošĉ).

Statja 6. Mu, sėlėn ģedraez, va, vėr, zavoddez, fabrikaez, saxtaez, rudnikkez, zelezno-doroznej, vodnēj da vozdušnēj transport, bankkez, svjaz sredstvaez, gosudarstvoėn organizujtėm ģriš šėskoxozajstvennēj predprijatijaez (sovxozzez, masinotraktornēj stancijaez i siģ oģ.), a siģ-zė goroddezėn da promėšlėnnēj punktėzėn kommunalnēj predprijatijaez i osnovnēj zilišnēj fond javljatēn gosudarstvennēj sobstvennošĉ, mėdņoz-kė sunė, všėnarodnēj dostojaņņoėn.

Statja 7. Kolhozzezėn da kooperativnēj organizacijaezėn obsestvennēj predprijatijaez nė lovja da ģelovjainventarėn, siģa produkcijaeš, kėdė kerėn kolhozzez da kooperativnēj organizacijaez, siģ-zė kėz i nėlėn obsestvennēj postrojkaez sostavljatēn kolhozzeziš da kooperativnēj organizacijaeziš obsestvennēj, socialistiķeskāj sobstvennošĉ.

Vėd kolhoznej dvor, obsestvennēj kolhoznej xozajstvošan osnovnēj doxoģša, imejtė liģnēj polzovaņņoėn ģėzėt priusadebnēj mu uģastok da priusadebnēj uģastok vėlėn liģnēj sobstvennošĉn podsobnēj xozajstvo, olėn kerku, produktivnēj poda, pėtkaez da posnit šėskoxozajstvennēj inventar—šėskoxozajstvennēj ar-tel ustav šėrti.

Statja 8. Mu, kėdė zanjimajtėn kolhozzez, zakreplajģĉ nė saģė besplatnēj da sroktėm polzovaņņoė, mėdņoz-kė sunė, vek kezė.

Statja 9. Ordĉėn xozajstvo socialistiķeskāj šište makėt, kėdė javljajģĉ SSSR-ėn xozajstvo gospodstvujtėn formaėn, zakonėn leģšė jedinoģiģnēj kreššanalėn da kustarrezlėn posnitik ĉastnēj xozajstvo, kėdė nuģtė liģnēj trudėn da jėz trud ģksploatirujģģ.

Statja 10. Grazdanalėn liģnēj sobstvennošĉ pravo nė trudovēj doxoģdez da sberezėņņoez vėlė, olėn kerku vėlė da podsobnēj gort xozajstvo vėlė, gort xozajstvo da obixod predmettez vėlė, liģnēj potrebleņņo da udobstvo predmettez vėlė, siģ-zė kėz grazdanalėn liģnēj sobstvennošĉ nasľedovaņņo vėlė pravo—oħraņajģĉėn zakonėn.

Statja 11. SSSR-lėn xozajstvennēj olėnėš opredelajģģ da indėģģ gosudarstvennēj narodno-xozajstvennēj planėn obsestvennēj bogatstvo sodtan interesezėn, uzališsezliš maģerialnēj da kulģturnēj urovenė neuklonņaja lebtan interesezėn, SSSR-liš ģezavišimošĉ kreģitan da sėliš oboronosposobnošĉ vėnšėtan interesezėn.

Statja 12. SSSR-ėn trud javljajģĉ uzav-nė sposobnēj vėd grazdaniłėn objazan-nošĉtan da ĉėšt ģeloėn princip šėrti: „kin oz uzav, siģa oz soģ“.

SSSR-ėn osussestvlajģģ socialistiķmłėn princip: „vėd mortėn sė sposobnošĉ šėrti, vėd mortė—sė trud šėrti“.

Glava II

Gosudarstvennēj ustrojstvo

Statja 13. Sovetskāj Socialistiķeskāj Respublikaezlėn Sojuz em soģuznēj gosudarstvo, kėdė obrazujtėm dobrovolņēj objėdineņņo osnova vėlėn ravnopravnēj Sovetskāj Socialistiķeskāj Respublikaezis:

Rošģiķskāj Sovetskāj Federativnēj Socialistiķeskāj Respublikaiš,

Ukrainskāj Sovetskāj Socialistiķeskāj Respublikaiš,

Belorusskāj Sovetskāj Socialistiķeskāj Respublikaiš,

Aģėrbajdzanskāj Sovetskāj Socialistiķeskāj Respublikaiš,

Gruģinskāj Sovetskāj Socialistiķeskāj Respublikaiš,

Armjanskāj Sovetskāj Socialistiķeskāj Respublikaiš,

Turkmenskāj Sovetskāj Socialistiķeskāj Respublikaiš,

Uģbeķskāj Sovetskāj Socialistiķeskāj Respublikaiš,

Tadzikiķskāj Sovetskāj Socialistiķeskāj Respublikaiš,

Kazaxskāj Sovetskāj Socialistiķeskāj Respublikaiš,

Kirģizskāj Sovetskāj Socialistiķeskāj Respublikaiš.

Statja 14. Sovetskāj Socialistiķeskāj Respublikaez Sojuz veģeņņoė, sė vėssėj vlašĉ organeez da gosudarstvennēj upravleņņo organeez veģeņņoė podľezitėn:

a) mezdunarodnēj sposeņņoezėn Soģuzlėn predstavitelstvo, mėdik gosudarstvoezkėt dogovorrez kerėm da niģė raģificirujģģ;

b) vojna da mir jėliš voprossez;

c) SSSR sostavė vil republikaez primitėm;

ģ) SSSR Konstitucija ispolneņņo šėrėn kontrol da soģuznēj republikaez Konstitucijaeziš SSSR Konstitucijakėt sootvetstvujģģtėmsė obešĉėtitėm;

e) Soģuznēj republikaez kolaseņ graģicaez vezėmmez utverģitėm;

d) Soģuznēj republikaez sostavėn vil kraģjez da oblastģez, a siģ-zė vil avtonom-

nēj republikaez obrazujģģtėmsė utverģitėm;

d) SSSR oborona organizujģģm da SSSR paštė vėdėš vooģuzonņēj vėnnezeņ vešĉėtlėm;

e) gosudarstvennēj monopolija osnova vėlėn vģesnēj torgovija;

ė) gosudarstvennēj bezopasnošĉ oħraņajģģm;

f) SSSR narodno-xozajstvennēj planeez ustanovitėm;

ģ) SSSR-liš jedinēj gosudarstvennēj bģudzet, a siģ-zė naloggez da doxoģdez, kėdnija postupajģģnė soģuznēj, republiķanskāj da mestnēj bģudzeteez obrazujģģm vėlė, utverģdajģģm;

i) obsesoģuznēj znaģeņņoė—bankkezeņ, promėšlėnnēj i šėskoxozajstvennēj uģreģeņņoezėn da predprijatijaezėn, a siģ-zė torgujģģtan predprijatijaezėn upravljajģģm;

j) transportėn da svjazėn upravljajģģm;

k) ģeneznēj da kreditnēj šište maėn vešĉėtlėm;

l) Gosudarstvennēj straxovaņņo organizujģģm;

l) zajoģmmez predostavljajģģm da zėkluģajģģm;

m) zemģopolzovaņņo osnovnēj naģaloeez ustanovitėm, a siģ-zė vėrrezėn, vaezėn da ģedraezėn polzovaņņo ustanovitėm;

n) prosvesseņņo da zdravooħraņeņņo oblaštėn osnovnēj naģaloeez ustanovitėm;

ņ) narodnoxozajstvennēj uģot jedinēj šište ma organizujģģm;

o) trud jėliš zakonodateľstvo osnovaeez ustanovitėm;

p) sudoustrojstvo da sudoproizvodstvo jėliš zakonodateľstvo; uģolovnēj da graždanskāj kodeķssez;

r) soģuznēj grazdanstvo jėliš zakonėnez; inoštėraģeez pravoez jėliš zakonėnez; s) amņištija jėliš obsesoģuznēj akģteez izdavajģģm.

Statja 15. Soģuznēj republikaezlėn suverenitet oģraģiģitėm toko niģa preģel-lezėn, kėdėn vištėlėmėš SSSR Konstitucija 14 statjėn. Ena preģellez saģėn vėd Soģuznēj republiķa gosudarstvennēj vlašĉsė osussestvlajģģtė samostojatelņaja. SSSR oħraņajģģ soģuznēj republiķaeziš suveren-nēj pravaez.

Statja 16. Vėd Soģuznēj republiķa imejtė aģģis Konstitucija, kėdė uģitėvajģģtė, republiķaiš osobennostteez da kėdė vėd-sėn stroitėm SSSR Konstitucija šėrti.

Statja 17. Vėd Soģuznēj republiķa saģėn soħraņajģģ pravo svobodņaja pethė SSSR-iš.

Statja 18. Soģuznēj republiķaez lėn territorija oz vermė lonė vezėm nė soģ-lasģotģ.

Statja 19. SSSR-lėn zakonėnez imejtėnė atkoģ vėn vėdėš soģuznēj republiķaez territorija vėlėn.

Statja 20. Loas-kė Soģuznēj republiķa zakonėn obsesoģuznēj zakonkėt ras-xozdeņņo, ģejstvujģģ obsesoģuznēj zakon.

Statja 21. SSSR-iš grazdaniłė usta-navlivajģģ jedinēj soģuznēj grazdanstvo. Soģuznēj republiķaiš vėd grazdaniłė javljajģģ SSSR grazdaniłėn.

Statja 22. Rošģiķskāj Sovetskāj Federativnēj Socialistiķeskāj Respubliķa pėrėnė kraģjez: Azovo-ĉernomorskāj, Dalģė-Vostoģnēj, Zapadno-Šiģirskāj, Krasnojėr-

Prodolzeņņo 3-ģt liģbok vėlėn.

KONSTITUCIJA (Osnovnėj Zakon)

Sovetskėj Socialističeskėj Respublikaez Sojuzlən

(Prodolzenno)

skėj, Severokavkazskėj; oblašttez: Voronežskėj, Vostočno-Sibirskėj, Gorkovskėj, Zapadnėj, Ivanovskėj, Kalininskėj, Kirovskėj, Kujbševskėj, Kurskėj, Leningradskėj, Moskovskėj, Omskėj, Orenburgskėj, Saratovskėj, Sverdlovskėj, Severnėj, Stalingradskėj, Čelabinskėj, Jaroslavskėj; avtonomnėj sovetskėj socialističeskėj respublikaez: Tatarskėj, Baskirskėj, Dagestanskėj, Burjat-Mongolskėj, Kavardino-Balkarskėj, Kalmčskėj, Karelskėj, Komi, Krmčskėj, Marijskėj, Mordovskėj, Povolžjois Nemecezlən, Severo-Osetinskėj, Udmurtskėj, Čeceno-Ingusskėj, Čuvasskėj, Jakutskėj; avtonomnėj oblašttez: Adygejskėj, Jevrejskėj, Karačajevskėj, Ojrotskėj, Xakasskėj, Čerkesskėj.

Statja 23. Ukrainskėj, Sovetskėj Socialističeskėj Respublikaez pčrənb oblašttez: Vinnickėj, Dnepropetrovskėj, Doņeckėj, Kijevskėj, Odesskėj, Xarkovskėj, Černigovskėj da Moldavskėj Avtonomnėj Sovetskėj Socialističeskėj Respublika.

Statja 24. Azerbajdzanskėj Sovetskėj Socialističeskėj Respublikaez pčrənb: Naхіčevanskėj Avtonomnėj Sovetskėj Socialističeskėj Respublika da Nagorno-Karabaxskėj avtonomnėj oblašt.

Statja 25. Gruzinskėj Sovetskėj Socialističeskėj Respublikaez pčrənb: Abxazskėj ASSR, Adzarskėj ASSR, Jug-Osetinskėj avtonomnėj oblašt.

Statja 26. Uzbekskėj Sovetskėj Socialističeskėj Respublikaez pčrə Kara-Kalpakskėj ASSR.

Statja 27. Tadzikskej Sovetskėj Socialističeskėj Respublikaez pčrə Gorno-Badaxsanskėj avtonomnėj oblašt.

Statja 28. Kazaxskėj Sovetskėj Socialističeskėj Respublikaez pčrənb oblašttez: Aktubinskėj, Alma-Atinskėj, Vostočno-Kazaxstanskėj, Zapadno-Kazaxstanskėj, Karagandinskėj, Kustanajskėj, Severo-Kazaxstanskėj, Juzno-Kazaxstanskėj.

Statja 29. Armjanskėj SSR, Beloruskėj SSR, Turkmenskėj SSR da Kirgizskėj SSR ozə imejtə aslanb sostavn avtonomnėj respublikaez, siz-zə kčz i krajjez da oblašttez.

Glava III

Sovetskėj socialističeskėj respublikaez sojuzlən gosudarstvennėj vlašť včssėj organnez

Statja 30. SSSR gosudarstvennėj vlašť včssėj organən javlajtčə SSSR-lən Verxovnėj Sovet.

Statja 31. SSSR Verxovnėj Sovet osussestvlajtə včdəs pravaez, kədnija prisvoitəməs Sovetskėj Socialističeskėj Respublikaez Sojuzlə Konstitucija 14 statja šerti, siz kčz, Konstitucija šerti, nija oz pčrə SSSR Verxovnėj Sovetlə SSSR podotčotnėj organnez kompetencijae: SSSR Verxovnėj Sovet prezidium, SSSR Narodnėj Komissarrez Sovet da SSSR Narodnėj Komissariattez kompetencijae.

Statja 32. SSSR-lən zakonodatelnėj vlašť osussestvlajtčə toko SSSR Verxovnėj Sovetən.

Statja 33. SSSR Verxovnėj Sovet sulalə kčk palatais: Sojuz Sovetis da Nacionalnošttez Sovetis.

Statja 34. Sojuz Sovet vərjissə SSSR grazdanaən izbiračelnėj okruggezbn norma šerti: 300 tšeca našelənno včlə etik deputat.

Statja 35. Nacionalnošttezlən Sovet vərjissə SSSR grazdanaən sojuznėj da avtonomnėj respublikaezbn, avtonomnėj obtašttezbn da nacionalnėj okruggezbn norma šerti: 25 deputatən včd sojuznėj respublikašan, 11 deputatən včd avtonomnėj respublikašan, 5 deputatən včd avtonomnėj oblaštšan da etik deputatən včd nacionalnėj okrugšan.

Statja 36. SSSR Verxovnėj Sovet vərjissə srokən nəl god keza.

Statja 37. SSSR Verxovnėj Sovetlən kčknan palatais: Sojuzlən Sovet i Nacionalnošttezlən Sovet ravnopravnėjš.

Statja 38. Sojuz Sovetlə da Nacionalnošttez Sovetlə ətmymdaən šetəm zakonodatelnėj iniciativa.

Statja 39. Zakon lčddissə utverditəmən, primitəmə sija SSSR Verxovnėj Sovet kčknan palataən kaznəjnəs prostoj bolsinstvoən.

Statja 40. Zakonnez, kədna primitəməs SSSR Verxovnėj Sovetən, publikujtčənb Sojuznėj respublikaez kčvvez včlən SSSR Verxovnėj Sovet Prezidiumis predšedatel da šekretar podpisšezən.

Statja 41. Sojuz Sovetlən da Nacionalnošttez Sovetlən šessijaez pondəčənb i končajtšənb etik kadə.

Statja 42. Sojuz Sovet vərjə Sojuz Sovetə predšedateləs da sčlə kčk zameštiteləs.

Statja 43. Nacionalnošttez Sovet vərjə Nacionalnošttez Sovetə predšedateləs da sčlə kčk zameštiteləs.

Statja 44. Sojuz Sovetlən da Nacionalnošttez Sovetlən predšedatellez včskətlənb sootvetstvujussėj palataez zasedaņnoezən da vedajtənb nč pčekis rasporjadokən.

Statja 45. SSSR Verxovnėj Sovetlis kčknan palata ətlasa zasedaņnoezsə nuətənb očerednəja Sojuz Sovet da Nacionalnošttez Sovetlən predšedatellez.

Statja 46. SSSR Verxovnėj Sovetlən šessijaez əktiššənb SSSR Verxovnėj Sovet Prezidiumən godnas kčkis.

Vneočerednėj šessijaez əktiššənb SSSR Verxovnėj Sovet Prezidiumən sč vizətəm šerti libo Sojuznėj respublikaezis etik respublika trebovaņno šerti.

Statja 47. Loas-kə Sojuz Sovet da Nacionalnošttez Sovet koləsbn raznoglašija, voprosbš šetsə soglašitelnėj komiššija razresenno včlə, kəda obrazujtəm paritetnėj načaloez včlən. Oz-kə lok soglašitelnėj komiššijabš soglasnėj resennoə, libo etə resennoəbš oz-kə udovletvorjajt kədə-kə ət palatasə, sek voprosbš vizətšə palataezbn mədpəv. Kčz kčknan palatašlən soglasnėj resennoəbš oz lo, SSSR Verxovnėj Sovetlən Prezidium SSSR Verxovnėj Sovetšə lezə da naznačajtə vil včborrez.

Statja 48. SSSR Verxovnėj Sovet vərjə kčknan palatais ətlasa zasedaņno včlən SSSR Verxovnėj Sovet Prezidium: SSSR Verxovnėj Sovet Prezidium predšedateləs, sčlə dasətik zameštiteləs, Prezidium šek-

retarəs da Prezidium 24 členəs.

SSSR Verxovnėj Sovetlən Prezidium podotčotnėj včdəs aslas dejatelnostbn SSSR Verxovnėj Sovetlə.

Statja 49. SSSR Verxovnėj Sovetlən Prezidium:

a) əktə SSSR Verxovnėj Sovetlis šessijaez;

b) šetə SSSR deštstvujtən zakonnezlis tolkovəno, lezə ukazzez;

c) SSSR Konstitucija 47 statja šerti lezə SSSR Verxovnėj Sovetšə da naznačajtə vil včborrez;

č) kerə všenarodnėj jušəmə (referendum) aslas iniciativa šerti libo sojuznėj respublikaezis etik respublika trebovaņno šerti;

e) otmenajtə SSSR Narodnėj Komissarrez Sovetlis da Sojuznėj Respublikaez Narodnėj Komissarrez Sovettezlis postanovlənoez da rasporjazerņnoez, ozə-kə nija sootvetstvujtə zakonlə;

d) SSSR Verxovnėj Sovet šessijaez koləsbn SSSR Narodnėj Komissarrez Sovetlən predšedatel predstavitəm šerti osvovozdajtə dolznostis da naznačajtə SSSR torja Narodnėj Komissarrezəs SSSR Verxovnėj Sovet utverzdenno včlə sčvərbn pčrtəmən;

d) nagrazdajtə ordennezən da prisvajtə SSSR počotnėj zvanņnoez;

e) osussestvlajtə pomilovəno pravo;

ə) naznačajtə da vezə SSSR vooruzonnėj včnnezlis včssėj komandovəno;

f) SSSR Verxovnėj Sovet šessijaez koləsbn objavlajtə vojna sostojəno, loas-kə SSSR včlə vojennėj napadenno libo kovšas-kə tčrtnb agresšijašan vzaimnėj ovorona jčlis mezdunarodnėj dogovornėj objazateljstvoez;

g) objavlajtə ovsəj i častičnėj mobilizacija;

i) ratificirujtə mezdunarodnėj dogovorrez;

j) naznačajtə da vər korə SSSR-lis inostrannėj gosudarstvoezbn polnomočnėj predstavitellezəs;

k) prinimajtə inostrannėj gosudarstvoezis sč dčnb akkreditovənnėj diplomatičeskėj predstavitellezlis veritelnėj da otzčvnėj gramotaez.

Statja 50. Sojuz Sovet da Nacionalnošttez Sovet vərjənb mandatnėj komiššijaez, kədnija proverjajtənb včd palata deputattezlis polnomočijaez.

Mandatnėj komiššijaən predstavitəm šerti palataez resajtənb libo priznajtənb polnomočijaezsə, libo torja deputattezəs vərjəmsə kašširujtənb.

Statja 51. SSSR Verxovnėj Sovet naznačajtə, kər sija lčddəs kolənaən, šledstvennėj da revizionnėj komiššijaez juvəj vopros kuza.

Včdəs učrezdennoez da dolznostnėj licez objazanəs tčrtnb enə komiššijaezlis trebovaņnoez i šetavnə nčlə koləna materiallez da dokumenttez.

Statja 52. SSSR Verxovnėj Sovetlən deputat oz vermь privlekajtčənb sudėbnėj otvetstvenostə libo arestujtčənb SSSR Verxovnėj Sovet soglašotəg, a sija kədə, kər abu SSSR Verxovnėj Sovetlən šessija, —SSSR Verxovnėj Sovet Prezidium soglašotəg.

Prodolzenno 4-ət lisbok včlən.

KONSTITUCIJA (Osnovnēj Zakon)

Sovetskāj Socialistiķeskāj Respublikaez Sojuzlān

(Prodolzenno)

Statja 53. SSSR Verhovnāj Sovetlān polnomočijaez čulalām vāgņn lībo sija dosročnāja lezām vāgņn SSSR Verhovnāj Sovet Prezidium soxraņajtā ašsis polnomočijaezsā setčēz, kītčēz SSSR-lān vīlīs vāgņm Verhovnāj Sovet oz obrāzujt SSSR Verhovnāj Sovetlīs vīl Prezidium.

Statja 54. SSSR Verhovnāj Sovet polnomočijaez čulalām vāgņn lībo sija dosročnāja lezām slučaj dāgņi SSSR Verhovnāj Sovetlān Prezidium naznačajtā vīl vāborrez ņe šorānzķk kķk mišēčsā srokā polnomočijaez čulalām lūn vāgņm lībo SSSR Verhovnāj Sovetās lezāmšān.

Statja 55. SSSR-lān vīlīs vāgņm Verhovnāj Sovet āktīšsā SSSR-lān oza sostaviš Verhovnāj Sovet Prezidiumān ņe šorānzķk, kķz mišēč vārti vāborrez vāgņn.

Statja 56. SSSR Verhovnāj Sovet kķkņān palata ātlāsā zāšedāņno vāgņn obrāzujtā SSSR Praviteļstvo—SSSR Narodnāj Komissarezlīs Sovet.

Glava IV

Sojuznāj respublikaezlān gosudarstvennāj vlašt vāssāj organnez

Statja 57. Sojuznāj respublikalān gosudarstvennāj vlašt vāssāj organān javļajtčā Sojuznāj respublikalān Verhovnāj Sovet.

Statja 58. Sojuznāj respublikalān Verhovnāj Sovet vāgņišsā respublikaiš grazdanaān srokān ņol god kezā.

Predstavitelstvo normaez suvtātsān sojuznāj respublikaez Konstitucijaezān.

Statja 59. Sojuznāj respublikalān Verhovnāj Sovet javļajtčā respublikalān jedinstvennāj zakonodātelnāj organān.

Statja 60. Sojuznāj respublikalān Verhovnāj Sovet:

a) priņimajtā respublikaiš Konstitucija da pīrtā sā vāzāmmēz SSSR Konstitucija 16 statja šārti;

b) utverzdajtā sā sostavā pīrām avtonomnāj respublikaezliš Konstitucijaez da opredēļajtā nāliš tērritorija grāņicāez;

c) utverzdajtā respublikaiš narodno-xozajstvennāj plan da vjudzet;

č) polzujtčā pravōān šetņ amņištija da pomilovāņno grazdanā, kādņija suditēmāš Sojuznāj respublika sudebnāj organnezān.

Statja 61. Sojuznāj respublikalān Verhovnāj Sovet vāgņj Sojuznāj respublika Verhovnāj Sovet Prezidium to kķēām sostavān: Sojuznāj Respublika Verhovnāj Sovet Prezidiumlān predšedātel, sālān zāmetitēļez, prezidiumlān šekretar da Sojuznāj respublika Verhovnāj Sovet Prezidiumlān člennēz.

Sojuznāj respublika Verhovnāj Sovet Prezidiumlān polnomočijaez opredēļajtčān Sojuznāj respublika Konstitucijān.

Statja 62. Zāšedāņnoez nuātām pōnda Sojuznāj respublikalān Verhovnāj Sovet vāgņj āslīs predšedātelās da sālā zāmetitēļezās.

Statja 63. Sojuznāj respublikalān Verhovnāj Sovet obrāzujtā Sojuznāj respublika Praviteļstvo—Sojuznāj respublika Narodnāj Komissarezliš Sovet.

Glava V

Sovetskāj Socialistiķeskāj Respublikaez Sojuzlān gosudarstvennāj upravlēņno organnez

Statja 64. Sovetskāj Socialistiķeskāj Respublikaez Sojuzlān gosudarstvennāj vlašt vāssāj ispolnitelnej da rasporjaditelnej organān javļajtčā SSSR Narodnāj Komissarezlān Sovet.

Statja 65. SSSR Narodnāj Komissarezlān Sovet otvečajtā SSSR Verhovnāj Sovet ožn da sālā podotčotņaj, a Verhovnāj Sovetlān šēšijaez kolāsān—SSSR Verhovnāj Sovet Prezidium ožn, kādālā podotčotņaj.

Statja 66. SSSR Narodnāj Komissarezlān Sovet lezā postanovlēņnoez da rasporjazeņnoez dejstvujtan zakonēz osnova vāgņn i niķā ispolņajtām pōnda da proverjajtā ispolņēņnosā.

Statja 67. SSSR Narodnāj Komissarez Sovetlān postanovlēņnoez da rasporjazeņnoez vāzāzātelņajāš ispolņajtām pōnda da vādās SSSR tērritorija vāgņn.

Statja 68. SSSR Narodnāj Komissarezlān Sovet:

a) vājedīņajtā da veškātā uzsā SSSR vāsesojuznāj da sojuzno-respublikanskāj Narodnāj Komissariatēzliš da sālā mēdik podvedomstvennāj xozajstvennāj da kulturnāj učrezdeņnoezliš;

b) priņimajtā mēraez, medvā pīrtņ olānā narodno-xozajstvennāj plan, gosudarstvennāj vjudzet da krepitņ kreditno-dēnezņaj šīstēma;

c) priņimajtā mēraez, medvā vāsespečitņ vāsestvennāj porjadok, dorķņ vā gosudarstvoliš intēressez da oxraņajtnā grazdanaiš pravāez;

č) pīrtā olānā vāšāj rukovodstvo inostrannāj gosudarstvoezkāt snosenēozēn;

e) opredēļajtā vād godšā kontingentēz grazdanaiš, kādānā šurānā dejstvitelnej voennāj sluzvā pīzēvā, veškātā strānān vōoruzōņnāj vānnez vāšāj stroitelstvoān.

d) SSSR Narodnāj Komissarez Sovet dāgņn obrāzujtā, kolās-kā, specialņaj Komitetēz da glavņaj upravlēņnoez xozajstvennāj, kulturnāj da vōorōņnāj stroitelstvo dēloez kuza.

Statja 69. SSSR Narodnāj Komissarezlān Sovet imejtā pravō xozajstvo da upravlēņno otraslēzēn, kādānā pīrān SSSR kompetēncijā, d u g d ā t n ā Sojuznāj respublikaez Narodnāj Komissarez Sovetēzliš postanovlēņnoez da rasporjazeņnoez da otmeņajtnā SSSR Narodnāj Komissarezliš prikāzēz da instrukcijaez;

Statja 70. SSSR Narodnāj komissarezlān Sovet obrāzujtčā SSSR Verhovnāj Sovetān, sostavān:

SSSR Narodnāj Komissarez Sovetlān predšedātel;

SSSR Narodnāj Komissarez Sovet predšedātelān zāmetitēļez;

SSSR Gosudarstvennāj planovāj komiššijalān predšedātel;

Sovetskāj kontrol Komiššijalān predšedātel;

SSSR Narodnāj Komissarez;

Zāgotovkāez Komitetlān predšedātel;

Iskusstvo dēloez kuza Komitetlān predšedātel;

Vāssāj skola dēloez kuza Komitetlān predšedātel.

Statja 71. SSSR praviteļstvo lībo SSSR Narodnāj Komissar, kādānā dāgņā obrātitčām SSSR Verhovnāj Sovetiš dēputatlān zāpros, vāzānāš ņe unāzķk kķzī kuim lūnšā srokā šetņ ustņaj lībo pīsmēnņaj otvet sootvetstvujussāj palatān.

Statja 72. Narodnāj Komissarez vāškātānā gosudarstvennāj upravlēņno otraslēzēn, kādānā pīrān SSSR kompetēncijā.

Statja 73. SSSR Narodnāj Komissarez Sovet dejstvujtan zakonēz, a sīz-zā postanovlēņnoez da rasporjazeņnoez osnovāņno vāgņn da niķā ispolnitām pōnda sootvetstvujussāj Narodnāj Komissariatēz kompetēncija predēlēzēn SSSR Narodnāj Komissarez lezānā prikāzēz da insirukcijaez i proverjajātņ niķā ispolņēņnosā.

Statja 74. SSSR Narodnāj Komissariatēz javļajtčān lībo vāsesojuznājzēzān, lībo sojuzno-respublikanskājzēzān.

Statja 75. Vāsesojuznāj Narodnāj Komissariatēz vāškātānā nālē pōručitām gosudarstvennāj upravlēņno otraslēzēn vā dās SSSR tērritorija vāgņn lībo neposredstvennāj, lībo nān naznačitām organnez-pīr.

Statja 76. Sojuzno-respublikanskāj Narodnāj Komissariatēz vāškātānā nālē pōručitām gosudarstvennāj upravlēņno otraslēzēn, kķz pravilo Sojuznāj respublikaezliš ātik ņīma Narodnāj Komissariatēz-pīr da upravļajtānā neposredstvennāj toko opredēlēnāj ogrāņicēnņaj čīslō predpriķatijaezān spisok šārti, kādā utverzdajtčā SSSR Verhovnāj Sovet Prezidiumān.

Statja 77. Vāsesojuznāj Narodnāj Komissariatēz dāgņā otnošitčān Narodnāj Komissariatēz:

Oborōnālān;
Inostrannāj dēloezlān;
Vāsesnāj torgovļālān;
Soobsenno tujzēzān;
Švāzēzān;
Vodņaj transportlān;
Tāzōļaj promēšlēnōstlān;
Oborōņnāj promēšlēnōstlān.

Statja 78. Sojuzno-respublikanskāj Narodnāj Komissariatēz dāgņā otnošitčān Narodnāj Komissariatēz:

Pīsevāj promēšlēnōstlān;
Ļōgķāj promēšlēnōstlān;
Ļēsņaj promēšlēnōstlān;
Zēmlēdēļijālān;
Zērnōvāj da zivotnovodčeskāj sov-xozzēzān;

Finānssezlān;
Vūutrenņaj torgovļālān;
Vnutrenņaj dēloezlān;
Jūstīcijālān;
Zdravōoxrānēnōlān.

Galva VI

Sojuznāj respublikaezlān gosudarstvennāj upravlēņno organnez

Statja 79. Sojuznāj respublikalān gosudarstvennāj vlašt vāssāj ispolnitelnej da rasporjaditelnej organān javļajtčā Sojuznāj respublika Narodnāj Komissarezlān Sovet.

Prodolzenno 5-āt līsvok vāgņn.

KONSTITUCIJA (Osnovnēj Zakon)

Sovetskāj Socialistiķeskāj Respublikaez Sojuzlān

(Prodolzenno)

Statja 80. Sojuznāj respublika Narodnāj Komissarrezlān Sovet otvečajtā Sojuznāj respublikalān Verhovnāj Sovet ožn da zblā podotcotnāj, a Sojuznāj Respublika Verhovnāj Sovetlān šessijaez kolāšn—Sojuznāj respublika Verhovnāj Sovet Prezidium ožn, kādalā podotcotnāj.

Statja 81. SSSR da Sojuznāj respublika dēstvjūtan zakonnez da SSSR Narodnāj Komissarrez Sovet postanovļeņņoez da rasporejzeņņoez osnova vblān da niķā ispolņitām ponda Sojuznāj Respublika Narodnāj Komissarrezlān Sovet lezā postanovļeņņoez da rasporejzeņņoez i proverjajtā niķā ispolņajtāmsā.

Statja 82. Sojuznāj respublika Narodnāj Komissarrezlān Sovet imejtā pravo dugdātņ avtonomnāj respublikaez Narodnāj Komissarrez Sovettezliķ postanovļeņņoez da rasporejzeņņoez i otmeņajtņ krajeziķ, ovlāstteziķ da avtonomnāj avlāstteziķ uzaliķšez deputattez Sovettez ispolņitelņā komitetteziķ reseņņoez da rasporejzeņņoez.

Statja 83. Sojuznāj respublika Narodnāj Komissarrezlān Sovet obrazujtā Sojuznāj respublika Verhovnāj Sovetān, sostavļn:

Sojuznāj respublika Narodnāj Komissarrez Sovetlān Predsedātel;
Predsedātelān zameštitelēz;
Gosudarstvenņā planovāj Komisijalān Predsedātel;

Narodnāj Komissarrez:
Pisčevāj promyšlennostlān;
Logkāj promyšlennostlān;
Lesnāj promyšlennostlān;
Zemledeļijalān;
Zernovāj da žvotnovodčeskāj sovhozzezlān;

Finanssezlān;
Vnutrenņāj trgovļān;
Vnutrenņāj deloezlān;
Jušticijalān;
Zdravooxraņeņņolān;
Prosvessēņņolān;
Mestnāj promyšlennostlān;
Kommunalņāj hozajstvolān;
Socialņāj ovespečēņņolān;
Zagotovkaez Komitetlān upolnomočēņņāj;

Iskusstvo deloez kuķā upravļeņņolān načālnik;

Ovesesojuznāj Narodnāj Komissariattezlān upolnomočēņņājez.

Statja 84. Sojuznāj respublika Narodnāj Komissarrez veškātļeņ gosudarstvenņāj upravļeņņo otrasļlezān, kādnija pļrāņ Sojuznāj respublika kompetēncijā.

Statja 85. SSSR da Sojuznāj respublika zakonnez, SSSR Narodnāj Komissarrez Sovet da Sojuznāj respublika postanovļeņņoez da rasporejzeņņoez, SSSR da Sojuzno-respublikanskāj Narodnāj Komissariattezlān prikazzez da instrukcijaez osnovāņņo vblān da niķā olānā pļrtām ponda Sojuznāj respublika Narodnāj Komissarrez lezāņ sootvetstvujussāj Narodnāj Komissariattez kompetēncija predellezļn prikazzez da instrukcijaez.

Statja 86. Sojuznāj respublikalān Narodnāj Komissariattez javļajtčāņ sojuzno-respublikanskājezān livo respublikanskājezān.

Statja 87. Sojuzno-respublikanskāj Narodnāj Komissariattez veškātļeņ nblā poručitām gosudarstvenņāj upravļeņņo otrasļlān, podčīņajtčāņ kļz Sojuznāj respublikāiķ Narodnāj Komissarrez Sovetlā, siķ-zā i SSSR sootvetstvujussāj sojuzno-respublikanskāj Narodnāj Komissariatlā.

Statja 88. Respublikanskāj Narodnāj Komissariattez veškātļeņ nblā poručitām gosudarstvenņāj upravļeņņo otrasļlān, veškāta podčīņajtčāņmān Sojuznāj respublika Narodnāj Komissarrez Sovetlā.

Glava VII

Avtonomnāj Sovetskāj Socialistiķeskāj Respublikaezlān gosudarstvenņāj vļāst vblāssāj organēz

Statja 89. Avtonomnāj respublikalān gosudarstvenņāj vļāst vblāssāj organān javļajtčā ASSR-lān Verhovnāj Sovet

Statja 90. Avtonomnāj respublikalān Verhovnāj Sovet vārijšē respublika grazdanaēn srokān ņol god kezā predstavitelstvo normaez šerti, kādnija ustanavļivajtčāņ Avtonomnāj respublika Konstitucijān.

Statja 91. Avtonomnāj respublikalān Verhovnāj Sovet javļajtčā ASSR-lān zakonlezān jedinstvenņāj organān.

Statja 92. Bld Avtonomnāj respublika imejtā assis Konstitucija, kāda učitvajtā Avtonomnāj respublikāiķ osobennošttez i stroitāma vblāssāj Sojuznāj respublika Konstitucija šerti.

Statja 93. Avtonomnāj respublikalān Verhovnāj Sovet vārijā Avtonomnāj respublika Verhovnāj Sovet prezidium da aslā Konstitucija šerti obrazujtā Avtonomnāj respublika Narodnāj Komissarrezliķ Sovet.

Glava VIII

Gosudarstvenņāj vļāstlān mestnāj organēz

Statja 94. Krajezļn, ovlāsttezļn, avtonomnāj ovlāsttezļn, okruggezļn, rajonezļn, goroddezļn, šeloezļn (stanicaezļn, derevņaezļn, xutorrezļn, kislakkezļn, aullezļn) gosudarstvenņāj vļāst organēzān javļajtčāņ uzaliķšez deputattezlān Sovettez.

Statja 95. Uzaliķšez deputattezlān Sovettez: krajevājez, ovlāstnājez, avtonomnāj ovlāstteziķ, okruznājez, rajonnājez, gorodskājez, šelskājez (stanicaezļn, derevņaezļn, xutorrezļn, kislakkezļn, aullezļn) vārijšēņ sļ šerti, mļmdāēz uzaliķšez kraļņ, ovlāstān, avtonomnāj ovlāstān, okrugān, rajonān, gorodān, šeloān, srokān kļk god kezā.

Statja 96. Uzaliķšez deputattez Sovettezā predstavitelstvo normaez opredēļajtčāņ Sojuznāj respublikaez Konstitucijaezān.

Statja 97. Uzaliķšez deputattezlān Sovettez veškātļeņ nblā podčīņonnāj upravļeņņo organēz deļatēnoštān, ovespečivajtāņ gosudarstvenņāj porjadok oxraņajtām, zakonnez da grazdaniķ pravo oxraņa sobludajtām, veškātļeņ mestnāj hozajstvenņāj da kulturnāj stroitelstvoēn, ustanavļivajtāņ mestnāj vļudzet.

Statja 98. Uzaliķšez deputattezlān Sovettez priņimajtāņ reseņņoez da šetāņ rasporejzeņņoez niķā prava predellezļn, kādnija šetāmēz nblā SSSR da Sojuznāj respublika zakonnezān.

Statja 99. Krajevāj, ovlāstnāj avtonomnāj ovlāsttez, okruznāj, rajonnāj gorodskāj, da šelskāj uzaliķšez deputattez Sovettezlān ispolņitelņāj da rasporejditelņāj organēzān javļajtčāņ nblā vārijām ispolņitelņāj komitettez, sostavļn: predsedātel, sļlān zameštitelēz, šekretar da členēz.

Statja 100. Nežblā pošeleņņoezļn uzaliķšez deputattez šelskāj Sovettezlān ispolņitelņāj da rasporejditelņāj organān, Sojuznāj respublikaez Konstitucijaez šerti, javļajtčāņ nblā vārijām predsedātel, sļlān zameštitel da šekretar.

Statja 101. Uzaliķšez deputattez Sovettezlān ispolņitelņāj organēz veškāta podotcotnāēz kļz uzaliķšez deputattez Sovetlā, kādnija niķā vārijis, siķ i uzaliķšez deputattezlān vblānzķk sulalān Sovet ispolņitelņāj organlā.

Glava IX.

Sud da prokuratura

Statja 102. SSSR-lān pravosudijē osussestvļajtčā SSSR Verhovnāj Sudān, sojuznāj respublikaez Verhovnāj Suddezān, krajevāj da ovlāstnāj suddezān, avtonomnāj respublikaez da avtonomnāj ovlāsttez suddezān, okruznāj suddezān, SSSR specialņāj suddezān, kādnija sozdavajtčāņ SSSR Verhovnāj Sovet postanovļeņņo šerti, narodnāj suddezān.

Statja 103. Bldēs suddezļn deloez vizētām osussestvļajtčā narodnāj zasedātelēz učasvujtāmān, slučājezša, kādnija natodil vizētāmēz zakonān.

Statja 104. SSSR Verhovnāj Sud javļajtčā vblāssāj sudēbnāj organān. SSSR Verhovnāj Sud vblā puktisē SSSR da Sojuznāj respublikaez vblāssāj sudēbnāj organēz deļatēnošt šerān nadzor.

Statja 105. SSSR Verhovnāj Sud da SSSR specialņāj suddez vārijšēņ SSSR Verhovnāj Sovetān srokān vit god kezā.

Statja 106. Sojuznāj respublikaezlān Verhovnāj Suddez vārijšēņ Sojuznāj respublikaez Verhovnāj Sovettezān srokān vit god kezā.

Statja 107. Avtonomnāj respublikaezlān Verhovnāj Suddez vārijšēņ avtonomnāj respublikaez Verhovnāj Sovettezān srokān vit god kezā.

Statja 108. Krajevāj da ovlāstnāj suddez, avtonomnāj ovlāstteziķ suddez, okruznāj suddez vārijšēņ uzaliķšez deputattezlān krajevāj, ovlāstnāj livo okruznāj Sovettezān livo avtonomnāj ovlāstteziķ uzaliķšez deputattez Sovettezān srokān vit god kezā.

Statja 109. Narodnāj suddez vārijšēņ rajoniķ grazdanaēn vļeobēsāj, pļjamāj da ravņāj izbirātelņāj pravo osnova vblān tajņāj golosovāņņo dārnī—srokān kulm god kezā.

Statja 110. Sudproizvodstvo nuātšā sojuznāj livo avtonomnāj respublika livo avtonomnāj ovlāst kļv vblān, ovespečitāmān niķā morttez ponda, kādnija

Prodolzenno 6-ēt līsok vblān.

KONSTITUCIJA (Osnovnēj Zakon)

Sovetskāj Socialistiķeskāj Respublikaez Sojuzlən

(Prodolzenņo)

• zē tādā eņā kļvšā, perevodčik-yr delo materiallezēn vьdsēn tēdsētāmēn, a sīz-zē sūdn rodņā kļv vьln baitņь pravo ovespečētāmēn.

Statja 111. SSSR vьdēs suddezēn de-locz razbirajtāmьs otkrētāj, sīz kьz zakonēn abu vīzētāmēš isklūčēnņoez, obvīnā-emājlē zassīta vьlē pravo ovespečētāmēn.

Statja 112. Sudžāez nezavišimājēš i podčīnajtčēnь toko zakonlē.

Statja 113. Vьdēs narodņā Komissariattezēn da nьlē podvedomstvenņāj u-črezdenņoezēn, ātmoza kьz i torja dolznost-ņāj licoezēn, a sīz-zē SSSR-iš grazdana-ēn zakonnez točņāja ispolņajtām sērēn vьssēj nadzor puktīššā SSSR Prokuror vьlē.

Statja 114. SSSR Prokuror naznačajt-šā SSSR Verhovņāj Sovetēn srokēn šī-žīm god kezā.

Statja 115. Respublikanskā, krajevā, oblastņāj prokurorrez, a sīz-zē avtonom-ņāj respublikaezlēn da avtonomņāj ob-laštēzlēn prokurorrez naznačajtšēnь SSSR Prokurorēnsrokēn vit god kezā.

Statja 116. Okružņā, rajonņāj da go-rodskāj prokurorrez naznačajtšēnь sojuz-ņāj respublikaez prokurorrezēn SSSR Prokuror utverditāmēn srokēn vit god kezā.

Statja 117. Prokuratura organnez osu-ssesťvļajtēnь ašīnьs funkcijāez nezavišī-ņāja kļēem vь ez vāv mestņāj organ-nezēn, toko SSSR Prokurorlē podčīnajt-čēmēn.

Glava X

Grazdanalēn osnovņāj pravāez da objazannostēz

Statja 118. SSSR-iš grazdana imejtēnь trūd vьlē pravo, mēdnōz-kē sunь, garan-ģirovannāj uz polūčētēn vьlē pravo nь trūd ponda sь kolīčestvo da kačestvo šerti vestāmēn.

Trūd vьlē pravo ovespečivajtšā na-rodņāj xozajstvo socialistiķeskāj organi- zacijaēn, sovetskāj obsestvolēn proizvodī- telņāj vьnnez neuklonņāja vьdmēmēn, xozajstvenņāj krīzīssēzliš pozannez ustra- nitāmēn da bezrabotīca likvidīrujtāmēn.

Statja 119. SSSR-iš grazdana imejtē- nь soččīšām vьlē pravo.

Soččīšām vьlē pravo ovespečivajtšā medunazьk rabočējēz ponda 7 časēz uzalēn lun zendētāmēn, rabočējēzlē da sluzassājēzlē vьd godšā otpuskkez usta- novītāmēn zarabotņāj plata soxranītāmēn, uzalīššēzēs obsluzivanno ponda paškьt šēt sanatorijāez, soččīšan kerkuez, klub- vez šētāmēn.

Statja 120. SSSR-iš grazdana imejtē- nь pravo materiālņāj ovespečēnņo vьlē pēriš kosta, a sīz-zē—sogalēm da trudo- sposobņost āstām dьrņi.

Eta pravōs ovespečivajtšā rabočējē- zēs da sluzassājēzēs gosudarstvo šēt vьln socialņāj straxovannō otēna paškē- tāmēn, uzalīššēzlē besplatņāj medicīnskāj otsalēmēn, uzalīššēz pol- zujtčēmē paškьt šēt kurorttez šētāmēn.

Statja 121. SSSR-iš grazdana imejtē- nь obrazovannō vьlē pravo.

Eta pravōs ovespečivajtšā všēobse- objazatēlņāj pačālņāj obrazovannōēn, ob- razovannō besplatņostēn, ātlēn i vьssēj

obrazovannō besplatņostēn, vьssēj skola- ezēn medunazьk velātčīššēzlē gosudarstven- nāj stipendijāez šīstēmaēn, skolaezēn rod- nāj kļv vьln velētāmēn, zavoddezēn, sovxozzezēn, masīno-traktornāj stancija- ezēn da kolxozzezēn uzalīššēzēs besplatņāj proizvodstvenņāj, tēhņiķeskāj da agrono- miķeskāj velētām organizujtāmēn.

Statja 122. SSSR-iš īnkālē predostav- ļajtčēnь muzikkēt ātkod pravāez xozaj- stvenņāj, gosudarstvenņāj, kulturnāj da obsestvenno-polītiķeskāj olān vьdēs ob- laštēzēn.

īnkāezliš eņē pravāezsē olānē pьrtņь požāmьs ovespečivajtšā īnkālē muzikkēt ātkod pravāez predostavitāmēn trūd vьlē, trūd ponda vestām vьlē, soččīšām vьlē, socialņāj straxovannō da obrazovannō vь- lē, mamliš da kagalīš īnteressez gosudar- stvenņāj oxranaēn, īnkālē šāktām dьrņi ot- puskkez šētāmēn soderzannō vьln kolē- mēn, rodīlņāj kerkuez, čelād jāsliēz da saddez paškьt šētēn.

Statja 123. SSSR-iš grazdanalēn rav- nopravīje, nь nacionalņostšān da rasašān zavišītēg, vьdēs xozajstvenņāj, gosudar- stvenņāj, kulturnāj da obsestvenno-polī- tiķeskāj olān oblaštēzēn javļajtčē nepre- lozņāj zakonēn.

Kļēem vь ez vāv veškьtā lībo kosven- nāja grazdanalīš pravāez ogrānīčētām lībo, mēdnōz, grazdanalē nь rasovāj lībo na- cionalņāj prinadlezņostšān zavišimōštn veškьt lībo kosvenņāj preimussestvoez ustanovitām, sīz-zē kьz i rasovāj lībo na- cionalņāj isklūčitelņost, lībo nenavišt i prenebrezenņo vьdkod propoveč—karajt- čēnь zakonēn.

Statja 124. Grazdana saļņь sovešt svoboda ovespečītan mōgьn SSSR-ēn vī- ku jānsētāmā gosudarstvo dьniš da sko- la jānsētāmā vīčku dьniš. Religioznāj kult- tez nuētān svoboda da antireligioznāj prop- aganda svoboda priznavajtčē vьdēs grazdana saļņь.

Statja 125. Uzalīššēzlēn īnteressez šer- ti da socialistiķeskāj stroj jonmētān mō- gьn SSSR-iš grazdanalē garanģīrujtčē za- konēn:

- kļv svoboda,
- pečāt svoboda,
- sobranņoez da mītinggez svoboda,
- ulīčņāj sestvijāez da demonstracija- ez svoboda.

Grazdanalēn eņā pravāez ovespečivajt- šēnь uzalīššēzlē da nь organizacijaezlē tipografijāez, vumaga zapassez, obsestven- nāj zdannoez, ulīcaez, švjaž sredstvaez da mēdik materiālņāj uslovijāez šētāmēn, kāndna kolēnь nījā osussestvitām ponda.

Statja 126. Uzalīššēzlēn īnteressez šer- ti da narodņāj massāezliš organizacionņāj samodejatelņost da poliģiķeskāj aktīvņost paškētān mōgьn, SSSR-iš grazdanalē oves- pečivajtšā pravo ātuvtčēnь obsestvenņāj organizacijaezā: profesionalņāj sojuzzezā, kooperatīvņāj objēdinēnņoezā, molodōz organizacijaezā, sportīvņāj da oboron- nāj organizacijaezā, kulturnāj, tēhņiķeskāj da naučņāj obsestvoezā, a āddēnзьk aktīvņāj da sozna- tēlņāj grazdana rabočēj klass rjaddeziš da uzalīššēzlēn mēdik slojjeziš ātuvtčēnь Vše- sojuzņāj komunīstīķeskāj partījāē (bolševīk- kezlēn), kādā javļajtčē uzalīššēzlēn pere- dovāj otrjadēn socialistiķeskāj stroj razvi- tīja da krepītām ponda peššāmьn, īpred-

stavļajtē rukovodassāj jadro vьdēs uzalīššēz organizacijaezēn, kьz obsestvenņājēzēn sīz i gosudarstvenņājēzēn.

Statja 127. SSSR-iš grazdanalē ovespe- čivajtšā līčņost dьnē nepriķosnovennost. Nekīn oz vermь lonь arestujtām sьtēg, abu-kē eņā vьlē sudlēn postanovlēnņo lībo prokurorlēn sankcija.

Statja 128. Grazdana olān kerkuez dьnē nepriķosnovennost da perepīskalēn tajna oxraņajtčēnь zakonēn.

Statja 129. SSSR predstavlajtē ube- zīssō pravo inostrannāj grazdanalē, kā- nā presjedutčēnь uzalīššēzliš īnteressez dorjām ponda, lībo naučņāj dējatelņost ponda, lībo nacionalņo-osvoboditelņāj peš- šām ponda.

Statja 130. SSSR-iš vьd grazdanīn objazan sobludajtnь Sovetskāj Socialīstī- ķeskāj Respublikaez Sojuzliš Konstlucija, ispolņajtnь zakonnez, sobludajtnь trūd disciplīna, čestņāja otnošīčēnь obsestven- nāj dolg dьnē, uvazajtnь socialistiķeskāj obseziģije pravīloez.

Statja 131. SSSR-iš vьd grazdanīn objazan bereģitņь da krepītņь obsestven- nāj, socialistiķeskāj sobstvenņost, kьz so- vetskāj strojliš svjassennāj da nepriķos- novennāj osnova, kьz rodīnalīš bogatstvo da mogussestvo istočņīk, kьz vьdēs uzalī- ššēz kulturnāj da zazītočņāj olānliš is- točņīk.

Morttez, kādnīja pokusajtčēnь ob- sestvenņāj, socialistiķeskāj sobstvenņost vьlē javļajtčēnь narod vraggezēn.

Statja 132. Všēobšāj voīnskāj obja- zannost javļajtčē zakonēn.

Raboče-Kreššānskāj Krasņāj Armijān voīnskāj sluzba em SSSR-iš grazdana ponda pōčotņāj objazannost.

Statja 133. Otecestvo dorjām em svjassennāj dolg SSSR-iš vьd grazdanīn- lēn. Rodīnalē izmena: prišāga narusītām, vraglānē vuzēm, gosudarstvolēn voennāj vьnlē usserb vajētām, spionaz—karajtčēnь zakon vьdēs stroģostēn, kьz medšākьt zlodejānno.

Glava XI

Izviratelņāj šīstēma

Statja 134. Dēputattezēs vārjāmmez uzalī- ššēzlēn dēputattez vьdēs Soveltezā: SSSR Verhovņāj Sovetā, sojuzņāj respublikaez Verhovņāj Sovettezā, uzalīššēz dēputattez krajevāj da oblastņāj Sovettezā, avtonom- nāj respublikaez Verhovņāj Sovettezā, av- tonomņāj oblaštēz uzalīššēz dēputattez So- vettezā, okružņāj, rajonņāj, gorodskāj da šel- skāj (stānīcaezēn, dērevņāezēn, xutorrezēn, kīslakkezēn, aullezēn) uzalīššēz dēputattez Sovettezā,—izviratellezēn keršēnь všēobšāj, ravņāj da prjamāj izviratelņāj pravo osno- va vьln tajņāj golosovannō dьrņi.

Statja 135. Dēputattezēs vārjāmmez lonь všēobšājēs: SSSR-iš vьdēs grazda- nā, kādnālē tьriš 18 god, rasovāj da nacio- nalņāj prinadlezņostšān, veriospovedā- nōšān, obrazovatelņāj cenzšān, ošedloššān, socialņāj proīsozdenņošān, imussestven- nāj pōlozenņošān da čulalēm dējatelņostšān zavišītēg, imejtēnь pravo učasťvujtnь dēputattezēs vārjāmьn da lonь vārjāmēš. Ozē učasťvujtē vārjāmьn toko umālišonnājēz i nīja, kādnīja sudi- tāmēš sūdnē vārjān pravāezīš līsitāmēn.

Okončānņo 7-ēt līsvok vьln.

KONSTITUCIJA (Osnovnėj Zakon)

Sovetskėj Socialističeskėj Respublikaez Sojuzlən

(Ok ončanņo)

Statja 136. Deputattezas vərjämmez javlajtcəņb ravnəjš: vėd grazdanin imejtə ətik golos; vėdəs grazdana učasvujtcəņb vərjämmezbn ravnėj osnovanņoez vėlbn.

Statja 137. Inkaez polzujtcəņb pravəņ vərjəņb i lonb vərjəməš ətmoza muzikkezkət.

Statja 138. Grazdana, kədnija sostoitəņb Krasnėj Armija rjaddezbn, polzujtcəņb pravəņ vərjəņb i lonb vərjəməš vėdəs grazdanakət ətmoza.

Statja 139. Deputattezas vərjämmez javlajtcəņb prjaməjjezəņ: uzališsez deputattez vėdəs Sovettezə vərjämmez, uzališsez deputattezlən šelskėj da gorodskėj Sovetsəņ SSSR Verxovnėj Sovetəz, keršəņb grazdanaəņ neposredstvennəjša prjamėj vərjämmezəņ.

Statja 140. Deputattezas vərjämmez dərni golosovanno javlajtcə tajnəjšəņ.

Statja 141. Vərjämmez dərni kandidattez vėstavlajtcəņb izviratelnėj okruggezbn.

Kandidattez vėstavlajtan pravə obsepivajtcə obsestvennėj organizacijaezəņ da uzališsez obsestvoezəņ: kommunističeskėj partijnėj organizacijaezəņ, profesionalnėj sojuzzezəņ, kooperativvezəņ, molođoz organizacijaezəņ, kulturnėj obsestvoezəņ.

Statja 142. Vėd deputat əvjazan otčitvujtcəņb izviratellez ožbn aslas uz jėliš da uzališsez deputattez Sovet uz jėliš

i vermas lonb otovannėj lubėj kadə unazək izviratellez reseņņoeņ zakonəņ ustanovitəņ porjadok šərti.

Glava XII.

Gerb, flag, Stolica

Statja 143. Sovetskėj Socialističeskėj Respublikaez Sojuzlən gosudarstvennėj gerb sulalə čarlališ da molotiš mu sar vėlbn, kəda izovrazitəņ sonđi jugərrezbn da kəəvtəma seppezəņ, sojuznėj respublikaez kəvvez vėlbn gizəməņ: „Proletarijjez vėd mu vėliš, ətuvtcə!“ Gerb vevdərēn em vit peļəsa zvezda.

Statja 144. Sovetskėj Socialističeskėj Respublikaez Sojuzlən gosudarstvennėj flag sulalə gərd polotnišsoiš, vevdərēš peļəšbn orop dēnas zolotəjšə čarla da molot i nē vevdərēn vit peļəsa zvezda, izovrazitəməņ, kəda kəəvtəma zolotėj kajməņ. Paškətaš kuza dēnas otnošitcə kəz 1 : 2.

Statja 145. Sovetskėj Socialističeskėj Respublikaez Sojuzlən stolicaəņ loə gorod MOSKVA.

Glava XIII

Konstitucija vezan porjadok

Statja 146. SSSR Konstitucija vezəņ keršə toko SSSR Verxovnėj Sovet reseņņo šərti, kəda primitəņ sē kaznėj palataezəņ bolsinstvoəņ nē jeeazək 2/3 golossezəņ.

SOVETSKƏJ SOCIALIČESKƏJ RESPUBLIKAEZ SOJUZ SOVETTEZ ČREZVČAJNƏJ VIII SJEZDLƏN PREZIDIUM:

N. Ajtakov	A. Zdanov
I. Akulov	L. Kaganovič
A. Andreev	M. Kalinjin
Ju. Axun-Babaev	A. Kišelov
V. Bluxer	S. Koššior
S. Budonņij	M. Litvinov
K. Vorosilov	P. Luvčenko
N. Jezov	A. Mikojan

V. Molotov	I. Stalin
G. Musabekov	D. Sulimov
G. Ordžonikidze	N. Xruščov
G. Petrovskij	A. Červjakov
P. Postsev	V. Čubar
A. Raximbaev	N. Svernik
Ja. Rudzutak	R. Əjxe

Moskva, Kreml. 1936 god dekabr 5 lun.

Obrazujtəņ Oboronnėj Promšlennost Narkomat

Dekabr 9 lunə publikujtəņ SSSR Centralnėj Ispolnitelnėj Komitetlən postanovlennə viļ obsesojuznėj Oboronnėj Promšlennost Narodnėj Komissariat organizujtəņ jėliš.

Oboronnėj Promšlennost Narodnėj Komissarəņ naznačitəņ jort M. L. RUXIMOVİČ, a sēlə zameštitellezəņ—KAGANOVİČ M. M. da MUKLEVIČ R. A.

Sovettez Črezvčajnėj VIII Vsesojuznėj Sjezd tribunə vėvšəņ velikėj Stalin vėdəs zal burnėj aplodimenttez uvtəņ vištališ, sto veskətəņ, kəda pərtəņ Konstitucija proektə viļ torja Oboronnėj Promšlennost Komissariat obrazujtəņ jėliš dolzon lonb primitəņ. Sjezdlən voļa, narodlən voļa lois zakonəņ. Oboronnėj Promšlennost Narodnėj Komissariat obrazujtəņ!

Bəzt da vėna mijan Sovetskėj Sojuz. Sija nepristupnėj krepoštəņ sulalə besnujuzsėj fasistskėj morjo koləsəņ. Una vraggez pelišisə pərtəņ etə krepoštə, no pər lukəšisə kərtə da granitə.

Mijan partija i lično jort Stalin pər zavətitcəņb sē jėliš, medvb krepitəņ mijan stranalis oboronosposobnos delo. Mija em prekrasnėj Krasnėj Armija, kerəņ vėna oborona promšlennost, kəda šetə Krasnėj Armijalə una tankkez—„drednouttez“, una motora samolottez, podvodnėj lodkaez.

Oboronnėj Promšlennost Narodnėj Komissariat kerəməņ mijan Krasnėj Armijaləņ vėn ešə ədđəņzək sodas.

TOM OTIR VELƏTČƏ

Stalinskėj Konstitucijaəņ gizəməš vėdəs nija pəvədəez, kədnə sužətis mijan strana. Trud vėlə pravə, sočisəņ vėlə pravə, obrazovəđə vėlə pravə.

Ožək carskėj stroj dərni komiez koləšis vėlišə toko gramotnėjjez 16 procent, a Kačovskėj rajonəņ ešə jeeazək. Uzališ kreštjəna čeləđlə velətcəņb ez poz. Əni vėdəs čeləđ i tom otir velətcə. Toko traktornėj kūršsez vėlbn velətcəņb Kačovskėj tom otir koləšis 60 mort. Una velətcəņb obseobrazovatelnej kru-zokkezbn.

Tom otirlən klučəņ pizə tvorčeskėj aktivnoš. Nija vėdəs əšlīs vėn šetəņb sē vėlə, medvb uzav nē vėrčəkə, medvb ešə čozazək bogətsəlis mijan strana, vėli sija ešə vėnazək. Komsomollec Golubčikov Arxip boštis as vėlas əvjazatėstvo kerəvėn vėrzaptaninš 1000 fėsmetra i əšlīs əvjazatėstvo tərtə bolševistskəjša. Sjezə tərtəņb əvjazatėstvoez komsomolceez Xomjakovvez Sergej da Dimitrij, komsomolkaez Xomjakovəz Marija da Agrafəna. Plotnikov.

Stalinskėj Konstitucija znamja uvtəņ

Moskvəņ gərd plossad vėlbn

Dekabr kvətat lunə stolicaiš uzališ otir ož petišə uličaez vėlə. Nija pəntališə lozunggezəņ socializm velikėj xərtija da sėlən genjalnėj tvorec Stalin čestə. Gazetnėj kioskez čozə vuzalīsə gazettez, kətəņ pəčətatjəņ Sovettezlən črezvčajnėj VIII-ət Vsesojuznėj Sjezdlən primitəņ SSSR-lən Osnovnėj Zakon. Vėđləbn orisə orkestrez. Demonstranttezlən kolonnaez munašə svornėj purkitez dēnə.

11 čas 45 minute gərd plossad vėlə pəršə kolonnaezlən znamenonosecsez—Trexgornėj manufaktura fabrikəiš, Ordžonikidze nima zavodiš, Stalin nima avtozavodiš, „Kaučuk“ zavodiš da una mukəd predpriatijaezīs. Kolonnaez vevdərēn tšəčə portrettez sėlən, kin šetis stranalə mirtəņ med demokratičeskėj Konstitucija. Sotnəzəņb da tšəčə lozunggezəņ—nima velikėj Stalinlən.

Leņinskėj, Oktəbrskėj da Jarosləvskėj tujjezīs zeleznodoroznikkez bəzt transparent vėlbn gizəmə: „čulaləsə stolitijaez, no čelovečestvo pəvėdivšəjš socializm iš stalinskėj Konstitucija utverditəņ lunšə nekər oz vunət.

Sovettez Sojuzlən delegattez da mitinglən učasnikkez vostozennəjša gorətləņ privetstvijaez uvtəņ, kədnə tərtisə gərd plossadšə, mavzolej tribuna vėlə kajəņ jorttez: Molotov, Kaganovič, Vorosilov, Kalinjin, Ordžonikidze, Andreev, Mikojan, Čubar, Koššior, Petrov-

skij, Əjxe, Jezov, Anđipov, Sulimov, Luvčenko, Xruščov, Dimitrov, Akulov, Svernik, Skirjatov, Kišelov, Bulganin, Gamarnik, Tu-xəčevskij, Bluxer, Budonņij, Jegorov.

Partija Moskovskėj komitet nimsəņ, moskovskėj bolševikkez nimsəņ jort N. S. Xruščov oštə miting da pəzdravajtcə Sovettez črezvčajnėj VIII-ət Sjezdlis delegattezas, rəvəčəjjezəs da rəvotničaezəs, krasnoarmejecezəs da komandirrezəs, kolhoznikkezəs, kolhozničaezəs da vėdəs uzališ otirəš stalinskėj Konstitucija-socialističeskėj rođinalis osnovnėj zakon primitəməņ. Plossad otvečajtə ovacijaezəņ.

„Ura“ gorətləməš da aplodimenttez bəzt vėnəņ sodəņb, kər jort Xruščov baitə naroddezlən velikėj vozđ jėliš, Konstitucija tvorec—jort Stalin jėliš.

Səvəgəņ vėstupajtə rečəņ professionalnėj sojuzzezlən Vsesojuznėj sovetiš sekretar jort N. M. Svernik. Miting vəgəņ mavzolej dēņət munəņ Moskvəiš uzališ otirlən konectəņ rjaddez. Ətləbn zavoddezīs da fabrikaezīs rəvəčəjjezkət rajonnėj kolonnaezbn munəņ Krasnėj Armijəiš vojecez. Kolonnaezbn klučəņ pizə gaz da zəzneradostnoš.

Milijon mēmdə uzališ otir dekabr 6-ət lunə demonstrirujtisə mijan rođinalis nesočrusimėj vėn, Leņin—Stalin partija gəgər naroddezlīs jėđinstvo da spločənnost, Konstitucija tvoreclə, kommunistlən genjalnėj vovđlə, druglə da

vėd uzališ čelovečestvoəs velətišlə—jort Stalin-lə bezgrəničnėj, bezzavetnėj predənnəš.

Goroddezbn da posaddezbn

Mogučəjš demonstracijaez čulališə Leņingradbn, Kirovbn, Bakubn, Tbilisibn, Minskbn da stranəiš mədik gėriš goroddezbn. Sovetskėj Belorusijəiš uzališ otir aslanšə demonstracijaezbn šetisə jarkėj dokəzətelstve sėliš, sto mijan rətvėvšə rubezvez oləņ jəzə zamok sajəņ. Stalinskėj vaxtə vėlbn, grəničaez veregitəməņb dekabr 5—6-ət lunnezə petišə medbur, zəsluzennėj vojecez.

Ətləbn vėdəņb stranakət likujtəņ Kazaxstanis, Kirgizijəiš, Azerbajdzənis, Armentijəiš uzališ otir, kədnə SSSR viļ Konstitucija šərti partčəņb sojuznėj respublikaezə.

Čorbt da nerusimėj družbaəņ spajənnəjšə sojuznėj respublikaezīs narəđdez demonstrirujtisə əšlīs vėlbn velikėj Stalin dēnə.

Juzno-Kazaxstənskėj oblaštis, Arėsskėj rajonis „Poləznėj trud“ nima kolhozbn miting vėlbn jort Alibajev, volnujtcəməņ, vištališ:

„Radostnəjšək lois kolhoznik—kazaxlən olan. Kəz nē radujtcəņb stalinskėj Konstitucija vėd kəv vėlə, osobənnə SSSR-iš grəđənalən nē nacionalnoštəņ da rəsəšəņ zəvištəttəg ravnopravije punkt vėləl Isklučitelnej znəčəņnə etə punktəņb osobənnə vėzərtəna mijəntə, kazaxxezšə, kədnə carizm dərni zverskəjšə ugnetajtcisə“.

